

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ
ТА БЕЗПЕКИ**

Кафедра менеджменту та економічної безпеки

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти
4 курсу заочної форми навчання
Володимира ВИСОЦЬКОГО

Науковий керівник:
доцент, кандидат економічних наук
Оксана НАГІРНА

Рецензент:
доцент, кандидат економічних наук
Марія ВІНІЧУК

Кваліфікаційна робота допущена до захисту
«___» _____ 2026 р., протокол № _____

Завідувач кафедри менеджменту
та економічної безпеки

(підпис)

Львів
2026

АНОТАЦІЯ

ВИСОЦЬКИЙ В. Забезпечення фінансової безпеки підприємства. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент». – Львівський державний університет внутрішніх справ, МВС України, Львів, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних основ та практичних методів оцінювання фінансової безпеки підприємства. У першому розділі розглянуто сутність фінансової безпеки, систематизовано підходи до її діагностики та обрано методiku розрахунку інтегрального показника. У другому розділі проведено аналіз господарської діяльності ПП «АР-Транс», оцінено його фінансовий стан за 2023-2025 рр. та визначено рівень фінансової безпеки як нестабільний. У третьому розділі розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи управління фінансами, спрямовані на нейтралізацію ризиків та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, інтегральна оцінка, ліквідність, платоспроможність, фінансовий стан, антикризові заходи.

ABSTRACT

VYSOTSKYI V. Ensuring the Financial Security of an Enterprise. Manuscript.

Research on the bachelor's degree in specialty 073 «Management». Lviv State University of Internal Affairs, MIA of Ukraine, Lviv, 2026.

The qualification thesis is devoted to the study of the theoretical foundations and practical methods for assessing the financial security of an enterprise. The first chapter examines the essence of financial security, systematizes approaches to its diagnosis, and selects a methodology for calculating the integral indicator. The second chapter analyzes the economic activity of PE «AR-Trans», assesses its financial condition for 2023–2025, and determines the level of financial security as unstable. The third chapter develops recommendations for improving the financial management system aimed at neutralizing risks and strengthening the financial stability of the enterprise.

Keywords: enterprise financial security, integral assessment, liquidity, solvency, financial condition, anti-crisis measures.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА		7
1.1.	Еволюція підходів до управління фінансовою безпекою підприємства в умовах воєнного стану	7
1.2.	Класифікація та характеристика загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах динамічного ринкового середовища	12
1.3.	Методи діагностики рівня фінансової безпеки підприємства	18
	Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «АР-ТРАНС»		25
2.1.	Організаційно-економічна характеристика та аналіз господарської діяльності ПП «АР-Транс»	25
2.2.	Аналіз фінансового стану та результативності діяльності ПП «АР-Транс» у період 2023–2025 рр.	28
2.3.	Інтегральна оцінка та ідентифікація рівня фінансової безпеки ПП «АР-Транс»	35
	Висновки до другого розділу	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА		39
	Висновки до третього розділу	46
ВИСНОВКИ		47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		50
ДОДАТКИ		54

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах тривалої збройної агресії на території України питання підтримки належного рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання переходить у площину стратегічного виживання. Глобальні деструктивні процеси в економіці, спричинені бойовими діями, провокують системну дестабілізацію бізнес-моделей, руйнацію виробничих активів та розбалансування монетарної сфери. За таких обставин підприємства стикаються з критичними загрозами, що змушує менеджмент відмовлятися від стандартних парадигм і впроваджувати інноваційні підходи до управління фінансовою безпекою. Особливої ваги набуває глибокий моніторинг впливу воєнного стану на загальну життєздатність підприємства. Це передбачає не лише ідентифікацію нових специфічних ризиків, а й розробку адаптивних інструментів фінансового менеджменту, здатних функціонувати в режимі екстремальної турбулентності. Фундаментальним аспектом даної проблеми є пошук ієрархії пріоритетів для збереження фінансової безпеки в умовах гострого дефіциту ресурсів та повної непередбачуваності зовнішніх кон'юнктурних чинників.

Донедавна фінансова безпека розглядалась дослідниками переважно як складова економічної безпеки підприємства, що підтверджується працями таких вчених, як О. В. Марченко [21], З. С. Варналій та О. О. Андрєєв [3], Н. В. Коленда [15], а також Т. П. Ткаченко та С. О. Тульчинська [37]. У їхніх дослідженнях значна увага приділяється формуванню системи економічної безпеки в цілому, де фінансовий аспект виступає однією з ключових підсистем. Питання інтеграції фінансової стійкості у загальну систему безпеки та впливу зовнішніх загроз на розвиток промислового сектору детально висвітлені у роботах О. І. Копилук [16] та О. М. Вовк [6].

Однак, на думку автора, доцільно виділяти та розглядати фінансову безпеку підприємства як самостійну ланку системи його фінансових відносин та об'єкт стратегічного управління. Вивченню фінансової безпеки як

автономної системи, її внутрішній структурі, цілям та принципам забезпечення приділяють особливу увагу такі вчені, як І. А. Бланк [2], С. І. Мельник [24, 25], К. С. Горячева [12], Г. М. Азаренкова та С. О. Вепрецька [1]. Теоретико-методологічні засади функціонування механізмів такої системи, а також інструменти її діагностування в умовах нестабільності ґрунтовно проаналізовані у дослідженнях К. В. Орехової [27, 28], В. В. Вудвуда [8, 9], Д. О. Малиша [18] та Ю. І. Васькової [4].

Мета дослідження полягає в узагальненні теоретико-методичних засад формування системи фінансової безпеки підприємства, проведенні комплексного аналізу рівня захищеності об'єкта дослідження та розробці прикладних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму її забезпечення в умовах ризикового середовища.

Досягнення зазначеної мети передбачає розв'язання таких завдань:

- систематизувати основні підходи (ресурсно-функціональний, захисний, гармонізаційний) до дефініції поняття «фінансова безпека»;
- дослідити теоретичні засади та наукові парадигми розуміння сутності фінансової безпеки суб'єктів господарювання;
- класифікація та характеристика загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах динамічного ринкового середовища;
- визначити фундаментальні критерії ефективності системи індикаторів фінансової безпеки для прийняття оперативних управлінських рішень;
- ознайомитися з історією становлення, правовим статусом та спеціалізацією ПП «АР-Транс» на ринку транспортно-логістичних послуг;
- проаналізувати фінансові результати діяльності, дослідивши причини зміни чистого прибутку та обсягів виручки від реалізації послуг;
- визначити інтегральний індекс фінансової безпеки за період 2023-2025 рр. на основі адитивної моделі;
- обґрунтувати необхідність системного підходу до управління фінансовою безпекою як цілісного організму, зданого адаптуватися до умов воєнної та післявоєнної невизначеності.

Об'єктом даного дослідження є процеси, що характеризують фінансово-господарську діяльність ПП «АР-Транс».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів формування, функціонування та вдосконалення системи забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також сукупність економічних відносин, що виникають у процесі захисту його фінансових інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз.

Методи дослідження. Теоретичне підґрунтя дослідження сформовано на основі системного підходу та узагальнення наукових поглядів на сутність фінансової безпеки. Об'єктивність аналізу забезпечено застосуванням методів фінансово-економічного, статистичного та коефіцієнтного аналізу показників діяльності підприємства за 2023-2025 роки. Підсумкова оцінка рівня захищеності та розробка стратегічних напрямів її зміцнення здійснені за допомогою методів інтегрального оцінювання та логічного моделювання.

Інформаційну базу дослідження сформували законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також дані фінансової звітності ПП «АР-Транс».

Інформація про практичне значення роботи, апробацію результатів дослідження (їх впровадження на підприємстві чи організації, участь у науково-практичних конференціях, публікації). Основні положення та результати дослідження були представлені, обговорені й отримали схвалення під час Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти «Механізм функціонування громадянського суспільства в умовах війни (осінні читання)» (21 листопада 2025 р., м. Львів, Львівський державний університет внутрішніх справ).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 54 сторінках друкованого тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 40 найменувань та додатків, ілюстрована 9 таблицями та 3 рисунками.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Еволюція підходів до управління фінансовою безпекою підприємства в умовах воєнного стану

Сучасна геополітична нестабільність та радикальні економічні зрушення, спровоковані бойовими діями в Україні, зумовлюють необхідність фундаментального перегляду концепції фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Класичні методики, розроблені для умов відносної ринкової рівноваги, наразі виявляються недостатніми та потребують адаптації до критичних реалій функціонування бізнесу в воєнний період [20].

Фундаментальною передумовою стабільного існування як окремих індивідів, так і організованих колективів є стан безпеки. Вона виступає первинною, базовою потребою особистості, критична значущість якої детермінована на фізіологічному рівні. Дефіцит захищеності унеможливорює повноцінну та продуктивну участь суб'єкта в економічних і суспільних процесах, що призводить до суттєвого зниження загальної працездатності та ефективності людського капіталу.

У науковому дискурсі безпека трактується як комплексна категорія, що інтегрує в собі суб'єктивні відчуття індивіда, його об'єктивні потреби та фінальні результати цілеспрямованої діяльності. Вона визначається як стан, за якого забезпечується надійний захист стратегічних інтересів учасників соціально-економічної системи від потенційних деструктивних впливів, що є необхідною умовою для нормальної реалізації виробничих та управлінських циклів [15, с. 673].

Розвиваючи цю думку, дослідники І. Медведєва та М. Погосова розглядають безпеку як складний, багатоаспектний і функціонально розгалужений процес. На їхнє переконання, сутність цієї категорії не вичерпується лише станом захищеності від внутрішніх чи екзогенних загроз.

Безпека повинна інтерпретуватися значно ширше – як здатність системи підтримувати динамічну та статичну стійкість, постійно підвищувати рівень адаптивності до мінливих викликів середовища та створювати умови для безперервного й ефективного розвитку суб'єкта господарювання [22, с. 6].

У наукових працях О. Марченко наголошується, що фінансова безпека суб'єкта господарювання базується на захищеності його фінансових інтересів та внутрішнього потенціалу від деструктивних впливів як екзогенного, так і ендogenous характеру. Такий стан спрямований на підтримку фінансової стійкості та формування оптимального обсягу ресурсів для безперервного фінансування операційних і стратегічних процесів у короткостроковій та стратегічній перспективах [20, с. 145].

Альтернативний погляд пропонують І. Пасінович та В. Гутак, які дефінують фінансову безпеку через призму кількісних показників. На їхню думку, це такий стан підприємства, при якому ключові фінансові індикатори відповідають нормативним значенням, що гарантує фінансову стабільність, здатність своєчасно виконувати зобов'язання та нарощувати рівень рентабельності. При цьому дієва система фінансового менеджменту виступає інструментом нівелювання загроз і задоволення економічних інтересів усіх груп стейкхолдерів [34, с. 7].

Систематизація наукових поглядів дозволяє виділити кілька базових парадигм розуміння фінансової безпеки (див. таблицю 1.1):

–ресурсно-функціональний підхід: акцентує на продуктивному управлінні активами для нейтралізації загроз і підтримки життєздатності компанії в довгостроковій перспективі.

–захисна концепція: розглядає фінансову безпеку як систему імунітету фінансових інтересів організації проти внутрішніх і зовнішніх деструктивних впливів.

–гармонізаційний підхід: зосереджується на здатності підприємства зберігати внутрішній баланс та стійкість під тиском динамічного зовнішнього середовища.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «фінансова безпека підприємства»

Автор	Визначення «фінансової безпеки»	Джерело
<i>Ресурсно-функціональний підхід</i>		
Ревенчук Н.Й.	Фінансова безпека підприємства – це захист від можливих фінансових втрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів	[36]
Горячева К. С.	Фінансова безпека підприємства – такий його фінансовий стан, котрий характеризується збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до загроз, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, а також забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.	[12]
Кириченко О.А., Лаптев С.М., Пригунов П.Я., Захаров О.І.	Фінансова безпека – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління, використання основних і оборотних засобів підприємства, структури його капіталу, норм дивідендних виплат по цінних паперах підприємства, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного і фінансового розвитку	[26]
<i>Захисний підхід</i>		
Лаврова Ю. В.	Фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів	[23]
Бланк І. А.	Фінансова безпека підприємства – це кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього й внутрішнього характерів, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії й створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання	[2]
<i>Гармонізаційний підхід</i>		
Пономаренко О. Е.	Фінансова безпека підприємства – це визначений якісно та кількісно рівень фінансового стану підприємства та діяльність, направлена на досягнення даного стану, який характеризується збалансованістю і якістю використання фінансових інструментів економічної системи та забезпечує її здатність реалізувати свою місію й забезпечувати стабільний розвиток, витримуючи негативний вплив зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих факторів	[34]
Чібісова І. В.	Фінансова безпека підприємства – це складова економічної безпеки підприємства, яка полягає у наявності такого його фінансового стану, який характеризується: збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій і послуг; стійкістю до загроз	[40]

Джерело: складено автором

Проте реалії збройного конфлікту вимагають розширення цих дефініцій. У воєнний час фінансову безпеку доцільно інтерпретувати як гнучку динамічну систему, що забезпечує резистентність фінансової структури підприємства до специфічних військових ризиків та її здатність до експрес-адаптації в умовах крайньої турбулентності.

Вирішального значення набуває не лише пасивна протидія загрозам, а й активне маневрування ресурсами для підтримки операційної безперервності, захисту стратегічних активів та формування базису для ревіталізації бізнесу після закінчення бойових дій.

У цьому контексті фінансова безпека в умовах війни постає як комплексна характеристика фінансового менеджменту. Вона відображає потенціал системи щодо збереження стабільності, ліквідності та платоспроможності в зоні підвищеної невизначеності, а також здатність створювати фінансовий резерв для подальшого розвитку в постконфліктну епоху.

Процес ідентифікації стратегічних цілей фінансової безпеки є фундаментом для побудови дієвої моделі фінансового менеджменту, що гарантує стабільне функціонування та життєздатність організації в довгостроковій перспективі. Формування цільового вектора дозволяє систематизувати управлінські зусилля за кількома ключовими напрямками.

Першочергове значення мають результативні аспекти, що фокусуються на підтриманні безперебійної ліквідності, мінімізації імовірних грошових втрат та інтенсифікації використання капіталу задля зростання загальної рентабельності бізнесу. Паралельно з цим, у контексті цифровізації економіки, критичної ваги набуває технологічна складова фінансової безпеки. Вона передбачає не лише модернізацію операційних циклів через впровадження інноваційних інструментів, а й створення надійної системи кіберзахисту для запобігання витоку конфіденційної фінансової інформації.

З управлінського погляду, пріоритетом стає розбудова якісного інформаційного базису, який слугує основою для моделювання альтернативних сценаріїв розвитку підприємства. Це включає розробку адаптивних стратегій, здатних нівелювати волатильність зовнішньої кон'юнктури, та організацію безперервного моніторингу фінансових потоків. Такий інтегрований підхід забезпечує не лише захист поточних активів, а й формує стійку платформу для ефективного розподілу ресурсів у межах обраної фінансової стратегії.

Реалізація стратегічних орієнтирів фінансової безпеки вимагає розв'язання комплексу прикладних завдань, які трансформують теоретичну модель управління у дієвий механізм захисту інтересів суб'єкта господарювання. Першочерговим вектором такої діяльності є інституційний захист законних прав організації та її кадрового потенціалу, що передбачає суворе дотримання нормативно-правового регламенту в усіх фінансових операціях, охорону об'єктів власності та превентивну протидію несанкціонованим зазіханням на інтелектуальні активи підприємства. Важливу роль відіграє аналітико-прогностична функція, яка базується на безперервному зборі та інтерпретації фінансових даних для об'єктивної оцінки поточного стану бізнесу, моделювання майбутніх ринкових сценаріїв та ідентифікації вікон можливостей і потенційних зон ризику.

Окремий масив управлінських зусиль спрямовується на безпековий моніторинг зовнішнього оточення та внутрішнього середовища, що включає поглиблений аудит ділової репутації контрагентів, аналіз стратегій конкурентів та ретельний комплаєнс-контроль при підборі персоналу. Останній аспект безпосередньо корелює із завданнями щодо запобігання внутрішнім деструктивним проявам, такими як моніторинг операційної діяльності працівників для виявлення ознак неправомірної поведінки, впровадження антикорупційних процедур та мінімізація ризиків, зумовлених людським фактором. Окрім того, система безпеки повинна гарантувати фізичну та інформаційну цілісність активів через розробку протоколів

збереження матеріальних цінностей і впровадження технологічних бар'єрів для захисту конфіденційних відомостей. Кінцевим продуктом усієї безпекової архітектури є генерація достовірної звітності, яка слугує фундаментом для прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень та оперативного коригування фінансової тактики компанії [5].

У сучасних умовах військової дестабілізації класичне розуміння фінансової безпеки трансформується у гнучку динамічну систему, головною метою якої є забезпечення чуттєвості бізнесу до екстремальних ризиків та підтримка операційної безперервності. Систематизація наукових підходів дозволяє трактувати цю категорію як інтегральну характеристику менеджменту, що базується на захисті інтересів стейкхолдерів, ефективному використанні ресурсів та підтримці фінансової рівноваги в умовах турбулентності зовнішнього середовища. Побудова дієвої безпекової архітектури вимагає реалізації комплексу аналітико-прогностичних та контрольних завдань, спрямованих на інституційний захист активів, моніторинг контрагентів і генерацію достовірної звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

1.2. Класифікація та характеристика загроз фінансовій безпеці підприємства в умовах динамічного ринкового середовища

Побудова ефективного механізму фінансової безпеки суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від своєчасного виявлення деструктивних чинників, що виникають у процесі його діяльності. З огляду на багатоаспектність поняття «загроза фінансовій безпеці», критично важливим етапом є їхня типізація за визначеними критеріями. Вибір ознак класифікації детермінується стратегічними цілями підприємства та специфікою заходів із нейтралізації ризиків, що потребує детального розгляду видів загроз для їх повної ідентифікації.

Фундаментальним критерієм типізації деструктивних чинників є джерело їхнього походження, відповідно до якого виокремлюють екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) загрози. У сучасних умовах саме зовнішні виклики становлять найбільшу небезпеку через їхню високу турбулентність та складність прогнозування. Для вітчизняних суб'єктів господарювання агресивність зовнішнього середовища зумовлена комплексом причин: від глобальної політичної нестабільності до критичних наслідків повномасштабного вторгнення РФ. За таких обставин інституційна стійкість підприємств стає ключовим детермінантом національного розвитку, що потребує формування адаптивної системи фінансово-економічної безпеки.

Ефективний превентивний механізм захисту дозволяє менеджменту не лише ідентифікувати та нівелювати потенційні ризики, а й запобігати фатальним фінансовим кризам. Створення надійної системи безпеки сприяє зміцненню ринкових позицій через інноваційну активність та гарантує досягнення стратегічних орієнтирів навіть в умовах жорсткої конкуренції. Таким чином, поглиблене дослідження природи зовнішніх та внутрішніх загроз залишається пріоритетним науковим завданням, що має безпосереднє практичне значення для виживання бізнесу.

Систематизація напрацювань провідних дослідників [5, 13, 24, 37] дозволяє ідентифікувати ключові екзогенні виклики, що детермінують рівень фінансової безпеки сучасного підприємства. До найбільш вагомих зовнішніх деструкторів належать:

- макроекономічна нестабільність – воєнні дії, рецесійні коливання, неконтрольована інфляція та волатильність валютних курсів, що підривають фінансову стійкість;

- інституційна волатильність – мінливість податкового законодавства та правової бази, що створює додаткове фінансове навантаження на бізнес;

- дисфункції фінансово-кредитного ринку – обмеження доступу до капіталу через високу вартість запозичень та загальну нестабільність банківського сектору;

- ринкова агресивність та тінізація – посилення конкурентного тиску в поєднанні з високим рівнем корупції, що загрожує втратою ринкових позицій та зниженням рентабельності;

- технологічна конвергенція та інноваційні ризики – стрімке моральне старіння активів і продукції через невідповідність темпам науково-технічного прогресу;

- глобалізаційний тиск – зростання експансії іноземних корпорацій на внутрішній ринок;

- суспільно-політична турбулентність – ризики, зумовлені політичними кризами, соціальною напруженістю та зміною державних пріоритетів, що дезорганізують виробництво;

- динаміка споживчого попиту – трансформація вподобань та потреб клієнтів, що вимагає оперативної адаптації продуктового портфеля;

- екологічні та регуляторні обмеження – наслідки природних катаклізмів та посилення вимог екологічного комплаєнсу.

Слід зауважити, що інтенсивність впливу зазначених чинників є індивідуальною для кожного суб'єкта господарювання та залежить від галузевої приналежності, географічного розташування та поточної фази життєвого циклу підприємства.

До категорії внутрішніх (ендогенних) загроз належать деструктивні чинники, що генеруються безпосередньо в межах господарської системи підприємства. На відміну від зовнішніх викликів, ці ризики є керованими, оскільки їхня нейтралізація залежить від ефективності управлінських рішень та якості системи внутрішнього контролю [5, 13, 24, 37]. Систематизація основних внутрішніх загроз дозволяє виокремити такі позиції:

- управлінська дисфункція – дефіцит стратегічного бачення, низька якість бізнес-планування та відсутність дієвих механізмів контролю, що спричиняє ірраціональне використання ресурсного потенціалу;

- деградація людського капіталу – зниження продуктивності праці, недостатня кваліфікація та низький рівень лояльності персоналу. Внутрішня

конфліктність між структурними підрозділами додатково дезорганізує робочі процеси та знижує морально-психологічний клімат;

- інформаційна вразливість – недостатній рівень захисту комерційної таємниці та конфіденційних даних, що створює ризики репутаційних втрат і підриву конкурентоспроможності через витік інтелектуальних активів;

- технологічна відсталість – критичний рівень фізичного та морального зносу основних засобів, використання архаїчних технологій, що веде до зростання собівартості та втрати ринкових позицій;

- фінансова дестабілізація – відсутність регулярного моніторингу грошових потоків, неефективний менеджмент витрат та дефіцит ліквідності, що загрожує втратою фінансової незалежності;

- логістичні та складські ризики – недосконалість політики управління запасами, що проявляється або у надмірному заморожуванні капіталу в неліквідах, або у дефіциті сировини для виконання зобов'язань перед клієнтами;

- корпоративне шахрайство та зловживання – прояви недоброчесності з боку персоналу, що завдають прямої фінансової шкоди та руйнують систему довіри всередині компанії.

Класифікація за сферою походження дозволяє деталізувати деструктивні чинники, розподіляючи їх на економічні, виробничі, соціальні та нормативно-правові. Вагоме значення мають загрози економічного характеру, які безпосередньо підривають фінансову стійкість підприємства. Серед них ключовими є інвестиційний дефіцит, обмеженість доступу до кредитних ресурсів, відсутність високоліквідних резервів та низька якість фінансового прогнозування.

Окрім того, вагомий вплив мають інформаційна асиметрія щодо кон'юнктури ринку та вузька сегментація ринків збуту. Соціальний блок загроз фокусується на деградації купівельної спроможності та трансформації споживчих вподобань під впливом культурних та демографічних трендів.

Окремим вектором аналізу є поділ загроз на об'єктивні та суб'єктивні залежно від суб'єктивного чинника. Об'єктивні виклики формуються незалежно від діяльності суб'єктів економіки (форс-мажорні обставини, циклічні кризи). Натомість суб'єктивні загрози є результатом цілеспрямованих або неусвідомлених дій конкретних акторів: органів державної влади, банківських установ, недобросовісних конкурентів або кримінальних угруповань. Такі дії безпосередньо трансформують умови взаємодії підприємства з контрагентами, створюючи ризики для його економічної безпеки.

Класифікація загроз за ймовірністю їх реалізації дозволяє розмежувати реальні та потенційні деструктивні чинники. Реальні загрози характеризуються об'єктивною присутністю в поточному періоді або високою достовірністю прояву в найближчому майбутньому, що робить їх настання практично неминучим. Потенційні ж загрози мають латентний характер і активізуються лише за умови формування специфічного поєднання об'єктивних обставин або суб'єктивних рішень [38].

За тривалістю впливу деструктивні фактори поділяють на тимчасові та перманентні (постійні). Перші мають обмежений часовий горизонт і зазвичай пов'язані з конкретними ринковими коливаннями, тоді як другі супроводжують господарську діяльність протягом усього життєвого циклу підприємства, що робить їх повне усунення технічно неможливим.

Ключовим параметром для розробки антикризових заходів є ступінь важкості наслідків, за яким загрози диференціюють на чотири рівні:

- критичний (високий) – спричиняє стрімку деградацію фінансового стану, що часто призводить до банкрутства або примусової ліквідації суб'єкта;
- суттєвий (значний) – генерує масштабні фінансові збитки, які підривають результативність діяльності та потребують тривалого періоду реабілітації;
- помірний (середній) – наслідки нейтралізуються шляхом оперативних витрат ресурсів протягом короткого проміжку часу;

- мінімальний (низький) – чинить несуттєвий вплив на операційну діяльність і не потребує коригування стратегічних цілей розвитку.

Окремі науковці обґрунтовують необхідність розгляду загроз фінансовій безпеці крізь призму стадій господарської діяльності, оскільки джерела дестабілізації динамічно змінюються разом із рухом капіталу. На етапі становлення бізнесу критичні ризики зосереджені переважно в регуляторній площині та пов'язані з інституційними бар'єрами. Проте із переходом до фази активного функціонування вектор небезпеки зміщується у виробничо-технологічну сферу, де фінансова стійкість безпосередньо залежить від безперервності процесів та ефективності використання ресурсів.

Логістичний складник операційного циклу вносить власну специфіку, оскільки безпека активів на цьому етапі визначається переважно сумлінною поведінкою зовнішніх контрагентів. Завершальна стадія, що охоплює реалізацію продукції та проведення взаєморозрахунків, акумулює ризики, пов'язані з порушенням договірної дисципліни, недобросовісною конкуренцією та загрозами втрати ліквідності через несвоєчасну інкасацію коштів. Варто визнати, що динамічна природа підприємництва унеможливорює формування вичерпної та статичної номенклатури ризиків, адже загрози, неактуальні на старті, можуть стихійно виникати в процесі масштабування діяльності. Саме тому розробка дієвого інструментарію протидії вимагає не просто одноразової фіксації чинників, а безперервної якісної ідентифікації їхнього кумулятивного впливу на фінансову архітектуру підприємства.

Розкриваючи природу загроз фінансовій безпеці, слід наголосити на цілісності та взаємозалежності всіх її характеристик. Стан захищеності не є статичною відсутністю ризиків; він досягається виключно через активну реалізацію стратегічних заходів, спрямованих на розвиток професійних компетенцій фінансових менеджерів. Справжня безпека суб'єкта господарювання визначається не зовнішнім спокоєм ринку, а внутрішньою здатністю системи вчасно ідентифікувати деструктивні чинники та ефективно нівелювати їхній вплив.

1.3. Методи діагностики рівня фінансової безпеки підприємства

Методологічне забезпечення оцінки рівня захищеності фінансових інтересів підприємства є ключовим елементом системи його безпеки, що стимулює наукову спільноту до активного пошуку релевантних інструментів діагностики. Попри існування широкого спектру зарубіжних моделей, орієнтованих на моніторинг фінансового стану та прогнозування імовірності дефолту, їх пряма імплементація в українських реаліях часто виявляється малоефективною через невідповідність специфіці національного бізнес-середовища. Це обумовлює об'єктивну необхідність у розробці адаптованих методичних підходів, які б враховували трансформаційні процеси та особливості функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання.

Систематизація фахових досліджень дозволяє виокремити напрям, у межах якого фінансова безпека розглядається як фундаментальна детермінанта загальної економічної безпеки підприємства. Представники цієї школи, зокрема С. М. Ілляшенко, О. В. Ареф'єва та Т. Б. Кузенко, пропонують ідентифікувати рівень захищеності через розрахунок та інтерпретацію системи фінансових коефіцієнтів. Зокрема, підхід С. М. Ілляшенка базується на аналізі фінансової стійкості через призму достатності власного та залученого оборотного капіталу [12]. Водночас О. В. Ареф'єва та Т. Б. Кузенко обґрунтовують доцільність використання індикаторного методу, що передбачає порівняння фактичних показників автономії, покриття, рентабельності активів і капіталу, а також рівня фінансового левериджу та збалансованості заборгованості з їхніми еталонними або пороговими значеннями. Такий комплексний моніторинг дозволяє не лише фіксувати поточний стан фінансової системи, а й вчасно виявляти критичні відхилення, що загрожують цілісності економічного потенціалу підприємства.

Друга та третя групи методологічних підходів фокусуються на переході від загального фінансового моніторингу до формування комплексних оціночних індикаторів. Зокрема, представники другого напрямку, серед яких

Л.І. Донець, Н.В. Ващенко, І.О. Бланк [2] та інші, ототожнюють рівень фінансової безпеки із результатами всебічного аналізу господарської діяльності та фінансового стану суб'єкта. У межах цієї концепції оцінювання базується на верифікації даних фінансової звітності та визначенні загальних тенденцій розвитку підприємства. Примітно, що підхід І. А. Александрова, О. А. Орлової та А. В. Половяна зосереджений на поглибленому аналізі фінансових параметрів, проте він часто позбавлений чітких нормативних орієнтирів для ідентифікації конкретних рівнів захищеності.

Третя група методик базується на розрахунку інтегрального показника, який дозволяє звести множину різномірних даних до єдиного знаменника. Так, О. А. Кириченко та В. Кудря пропонують багаторівневу систему відносних індикаторів, що охоплює структуру капіталу, ділову активність, рентабельність, платоспроможність та ефективність використання власних обігових коштів [35]. Розвиваючи цей підхід, Л. П. Гомілко та Т. Ф. Косянчук обґрунтовують доцільність порівняння фактичних даних із граничними значеннями для класифікації стану підприємства за чотирма якісними рівнями: від високого та нормального до передкризового й критичного [12]. Такий інтегральний підхід забезпечує високу наочність результатів діагностики та дозволяє оперативно оцінити глибину деструктивних змін у фінансовій системі підприємства.

Критичний огляд існуючих підходів до ідентифікації рівня фінансової безпеки дає підстави стверджувати, що більшість із них мають суттєві методологічні недоліки, оскільки не повною мірою враховують функціональну архітектуру безпеки та не містять чітких алгоритмів для визначення її якісного стану. Основними бар'єрами для застосування наявних методик є ігнорування специфіки вітчизняного бізнес-середовища, використання уніфікованих нормативів без урахування галузевої диференціації, а також складність обчислення окремих індикаторів на основі стандартної фінансової звітності. Крім того, відсутність глибокої класифікації рівнів захищеності часто призводить до викривлення результатів діагностики,

коли підприємство з незадовільною стійкістю помилково ідентифікується як фінансово безпечне.

Усе це зумовлює об'єктивну необхідність модернізації інструментарію оцінювання. Для отримання максимально достовірних результатів доцільно відмовитися від автоматичного копіювання зарубіжних нормативів на користь порівняльного аналізу показників підприємства із середньогалузевими значеннями. Серед наукових розробок особливої уваги заслуговує система, запропонована Ю.Б. Кракос та Р.О. Разгоном, яка вирізняється своєю комплексністю [12]. Проте, зважаючи на її вузьку спрямованість лише на акціонерні товариства, актуальним є питання її адаптації для ширшого кола суб'єктів господарювання. Порівняльна характеристика базової моделі та запропонованих шляхів її вдосконалення детально систематизована у додатку А.

Наведена методика дозволяє розрахувати узагальнювальний рівень фінансової захищеності суб'єкта господарювання за допомогою адитивної моделі. Відповідно до цього підходу, інтегральний показник формується як сума комплексних оцінок за ключовими векторами фінансового стану:

$$S_{\text{ФБП}} = S_{\text{R}} + S_{\text{Пл}} + S_{\text{ДА}} + S_{\text{ФС}} + S_{\text{МС}}, \quad (1.1)$$

де:

$S_{\text{ФБП}}$ – підсумковий інтегральний показник фінансової безпеки підприємства;

S_{R} – комплексна оцінка рентабельності діяльності (у балах);

$S_{\text{Пл}}$ – агрегований показник платоспроможності та ліквідності;

$S_{\text{ДА}}$ – оцінка ділової активності та оборотності ресурсів;

$S_{\text{ФС}}$ – комплексний показник фінансової стійкості та незалежності;

$S_{\text{МС}}$ – показник, що характеризує матеріальний стан та якість активів.

Важливим етапом практичної реалізації цієї моделі є обґрунтування нормативної бази. Враховуючи дискусійність питання універсальних нормативів у науковому середовищі України, для ідентифікації рівня безпеки використовується система диференційованих граничних значень. Конкретні

параметри коефіцієнтів, а також відповідні поправочні коефіцієнти, що дозволяють адаптувати розрахунки до реальних умов експлуатації моделі, систематизовано у Додатку Б.

Для завершення діагностики та інтерпретації отриманих результатів використовується спеціалізована оціночна шкала. Вона дозволяє трансформувати розрахований інтегральний показник у якісну характеристику стану підприємства. Відповідно до цієї методики, рівень фінансової безпеки ідентифікується за п'ятиступеневою ієрархією (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація видів рівня фінансової безпеки підприємства

Значення інтегрального показника	Рівень фінансової безпеки	Характеристика
Менше 2,50	Незадовільний	Суб'єкт демонструє збитковість, незадовільну ліквідність та критичну фінансову дестабілізацію, зумовлену зовнішньою закредитованістю
2,51 – 3,30	Задовільний	Фінансовий стан характеризується неефективним капіталообігом, незадовільною фінансовою незалежністю та зниженою платоспроможністю
3,31 – 4,10	Нестабільний	Для даного рівня характерна висока результативність господарської діяльності на фоні незадовільної ліквідності та надмірної залежності від зовнішніх зобов'язань
4,11 – 4,89	Впевнений	Показники, що характеризують рівень фінансової безпеки, знаходяться на оптимальному рівні
Більше 4,9	Ідеальний	Стан характеризується піковою рентабельністю та абсолютною ліквідністю, проте через надмірну ресурсну інтенсивність він зазвичай є короткочасним

Джерело: [12]

Резюмуючи критичний огляд існуючого методологічного інструментарію, слід констатувати відсутність уніфікованого підходу до діагностики рівня захищеності фінансових інтересів підприємства. Найбільш релевантною вбачається концепція, що поєднує поетапне оцінювання кожної функціональної складової з подальшим виведенням інтегрального показника на основі експертних оцінок.

Для забезпечення ефективності та практичної цінності система індикаторів фінансової безпеки має відповідати низці фундаментальних критеріїв. Зокрема, вона повинна бути простою для обчислення та інтерпретації, базуватися на доступних даних фінансової звітності та забезпечувати оперативність прийняття управлінських рішень. Важливою вимогою є лімітованість діапазону, де значення інтегрального індексу варіюється від 0 до 1, а також динамічність, що дозволяє відстежувати якісні трансформації стану підприємства в часі. Окрім того, система має бути комплексною та всеохопною, інтегруючись у загальну структуру планування, обліку та аналізу господарської діяльності.

Впровадження кількісної методики на основі уточнених нормативів суттєво підвищує об'єктивність роботи фінансових аналітиків, адаптуючи результати до реальних економічних умов. Ключовою перевагою інтегрального оцінювання є нівелювання головного недоліку класичного аналізу – суперечливості висновків при різноспрямованій динаміці окремих показників.

У цьому контексті вирішальну роль відіграють не стільки самі коефіцієнти, скільки їхні порогові значення. Саме ці критичні межі визначають здатність суб'єкта господарювання до саморозвитку та збереження конкурентоспроможності, оскільки їх порушення сигналізує про втрату стійкості та виникнення реальної загрози ворожого поглинання або фінансового краху.

Підсумовуючи дослідження методологічних підходів, слід констатувати, що забезпечення фінансової безпеки сучасного підприємства потребує переходу від фрагментарного аналізу коефіцієнтів до впровадження комплексних інтегральних моделей, адаптованих до специфіки вітчизняного бізнес-середовища. Застосування адитивної моделі оцінювання, яка охоплює рентабельність, платоспроможність, ділову активність, стійкість та матеріальний стан, дозволяє нівелювати суперечливість одиничних показників та отримати об'єктивну кількісну характеристику захищеності

суб'єкта господарювання. Ключовим елементом такої системи є не лише розрахунок інтегрального індексу, а й його інтерпретація через чітку п'ятиступеневу ієрархію рівнів – від незадовільного до ідеального, що базується на обґрунтованих порогових значеннях. Саме такий підхід, орієнтований на оперативність, комплексність та галузеву релевантність, створює надійний фундамент для вчасної діагностики загроз, збереження конкурентоспроможності та недопущення втрати фінансової автономії підприємства в умовах економічної турбулентності.

Ефективна діагностика фінансової безпеки потребує переходу від фрагментарного аналізу до комплексних інтегральних моделей, адаптованих до українських реалій. Застосування адитивної моделі, що охоплює рентабельність, платоспроможність, ділову активність та стійкість, дозволяє нівелювати суперечливість окремих показників і отримати об'єктивну оцінку захищеності підприємства. Ключовим елементом системи є інтерпретація інтегрального індексу через п'ятиступеневу ієрархію рівнів – від незадовільного до ідеального. Такий підхід, заснований на чітких порогових значеннях та галузевій релевантності, забезпечує вчасне виявлення загроз і збереження фінансової автономії суб'єкта господарювання в умовах ринкової турбулентності.

Висновки до першого розділу

Узагальнюючи наукові підходи, слід констатувати, що в умовах воєнної дестабілізації фінансова безпека підприємства трансформується з пасивного стану захищеності у динамічну систему управління, здатну забезпечити операційну безперервність та екстрену адаптацію до критичних ризиків. Систематизація теоретичних парадигм – від ресурсно-функціональної до гармонізаційної – дозволяє трактувати цю категорію як інтегральну характеристику менеджменту, що базується на збалансованості фінансових інтересів стійкості до ендогенних та екзогенних деструкторів. Побудова дієвої

безпекової архітектури в сучасних реаліях вимагає реалізації комплексу аналітико-прогностичних завдань, посилення кіберзахисту та інституційного захисту активів, що в сукупності формує надійний фундамент для прийняття обґрунтованих рішень і створення резервів для постконфліктного відновлення бізнесу.

Формування стійкого механізму фінансової безпеки вимагає комплексної типізації деструктивних чинників, де першочерговим критерієм є розподіл на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) загрози. У сучасних умовах воєнної дестабілізації саме зовнішні виклики становлять найбільшу небезпеку через складність їхнього прогнозування. Водночас внутрішні ризики, такі як управлінська дисфункція, деградація людського капіталу чи фінансова дестабілізація, залишаються керованими та залежать від якості внутрішнього контролю. Систематизація загроз за сферою походження, вольовим чинником, тривалістю впливу та стадіями операційного циклу дозволяє менеджменту перейти від пасивної протидії до проактивної діагностики. Справжня безпека суб'єкта господарювання визначається не формальною відсутністю ризиків, а розвитком професійних компетенцій менеджменту та здатністю системи до експрес-адаптування фінансової архітектури підприємства до динамічних змін середовища.

Ефективна система фінансової безпеки потребує відмови від фрагментарних зарубіжних моделей на користь комплексних інтегральних підходів, адаптованих до українських економічних реалій. Використання адитивної моделі оцінювання за ключовими векторами — рентабельністю, платоспроможністю, діловою активністю та стійкістю — дозволяє нівелювати суперечливість одиничних індикаторів і отримати об'єктивну кількісну характеристику стану підприємства. Впровадження такої методики, що базується на чіткій п'ятиступеневій ієрархії рівнів (від незадовільного до ідеального) та враховує галузеві порогові значення, створює надійний фундамент для оперативної діагностики загроз і підтримки фінансової автономії суб'єкта господарювання в умовах ринкової турбулентності.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПП «АР-ТРАНС»

2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз господарської діяльності ПП «АР-Транс»

Приватне підприємство «АР-Транс» представляє собою досвідченого суб'єкта ринку транспортно-логістичних послуг, який розпочав свою господарську діяльність ще у 2005 році. Адміністративний офіс та основні виробничі потужності компанії зосереджені у Львівській області, безпосередньо у місті Трускавець за адресою: вул. Стебницька, 96, к. 42. Як універсальний оператор, ПП «АР-Транс» забезпечує повний цикл вантажних перевезень, акумулюючи широкий спектр сервісних рішень у межах єдиної організаційної структури. Завдяки розгалуженій мережі міжнародних зв'язків та значному технічному потенціалу, підприємство володіє ресурсами для транспортування вантажів будь-яких масштабів та обсягів.

Високі стандарти якості експедиторського та транспортного супроводу вантажів у внутрішньому та міжнародному сполученнях досягаються завдяки неухильному дотриманню ключових корпоративних принципів:

- постійна модернізація та підтримання у належному стані матеріально-технічної бази для перевезень і технічного сервісу;
- залучення до робочих процесів виключно висококваліфікованих фахівців, чий професіоналізм підтверджений на всіх рівнях управління та виконання;
- впровадження персоналізованого підходу до кожного замовника, що дозволяє враховувати специфічні вимоги конкретного проекту;
- забезпечення цілодобового та безперервного дистанційного контролю за переміщенням транспортних засобів, доступного як для внутрішнього менеджменту, так і для клієнтів;

- здатність до миттєвого реагування та оперативного розв'язання форс-мажорних або складних логістичних ситуацій, що виникають у процесі доставки;

- повна матеріальна відповідальність компанії за збереження вантажу та суворе дотримання заздалегідь узгоджених часових графіків.

Договірні відносини з контрагентами можуть вибудовуватися на будь-яку часову перспективу, при цьому ПП «АР-Транс» виступає гарантом фінансового виконання зобов'язань та суворого дотримання конфіденційності ділової інформації. Пропонуючи варіативність транспортних засобів для всіх категорій автомобільних перевезень, підприємство забезпечує доставку максимально широкої номенклатури вантажів – від високотехнологічних мікросхем до великогабаритних екскаваторів.

З метою максимального захисту інтересів клієнтів, ПП «АР-Транс» приділяє пріоритетну увагу питанням безпеки та гарантованого збереження вантажів, паралельно впроваджуючи гнучку політику ціноутворення, адаптовану до конкретних логістичних умов. Завдяки налагодженій партнерській мережі з провідними автотранспортними та експедиційними структурами, підприємство забезпечує надійний транзит негабаритних об'єктів через кордони різних держав та регіонів. Технічний потенціал компанії дозволяє здійснювати професійне транспортування:

- спеціалізованої важкої дорожньої техніки;
- складних верстатів промислового призначення;
- сільськогосподарських агрегатів (комбайнів, тракторів) та будівельних потужностей;
- трубної продукції різного діаметру.

Матеріально-технічна база підприємства відповідає сучасним галузевим стандартам. Станом на початок 2026 року балансова вартість основних засобів становила 9260 тис. грн. Окрім об'єктів нерухомості виробничого та допоміжного призначення, майновий комплекс включає спеціалізоване технологічне устаткування, необхідне для якісного виконання транспортних

операцій. Стабільну якість сервісу забезпечує штат висококваліфікованих працівників чисельністю 25 осіб.

У юридичному аспекті ПП «АР-Транс» функціонує як приватне підприємство, засноване Пастернак Наталією Ігорівною. Така організаційно-правова форма передбачає діяльність на основі приватної власності фізичної особи з використанням найманої праці. Перевагою даної форми є право засновника самостійно визначати обсяг статутного капіталу. Водночас специфікою є відсутність окремого профільного закону, що регулює діяльність приватних підприємств, через що правове поле обмежене загальними нормами Цивільного кодексу України [39] та закону України «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» [35], а внутрішні процедури деталізовані у Статуті підприємства.

Фінансова модель ПП «АР-Транс» базується на принципах комерційного розрахунку та фінансової незалежності. Повна господарська самостійність підприємства реалізується у межах чинного законодавства, що вимагає неухильного дотримання встановлених нормативних актів. Організація несе реальну економічну відповідальність за результати своєї діяльності та своєчасність розрахунків із постачальниками, замовниками, банківськими установами та бюджетом. У разі виникнення зобов'язань компанія відповідає власними активами та доходами, а можливі ризики чи збитки покриваються за рахунок сформованих фінансових резервів, страхових механізмів та нерозподіленого прибутку.

Хоча автомобільні перевезення залишаються домінуючим вектором розвитку, ПП «АР-Транс» постійно диверсифікує свою діяльність. Почавши з внутрішніх рейсів, компанія успішно освоїла маршрути між країнами Західної Європи, продовжуючи активно розширювати географію присутності та впроваджувати нові види транспортних послуг.

Географія діяльності ПП «АР-Транс» на сучасному етапі охоплює розгалужену мережу маршрутів, що включає країни Західної, Центральної та

Східної Європи, Скандинавський регіон та держави Балтії. Спектр експедиторських та транспортних послуг компанії включає: організацію автомобільних перевезень у внутрішньому (по Україні) та міжнародному (європейському) сполученнях; роботу з генеральними, частковими та збірними вантажами; комплексне обслуговування вантажопотоків у морських портах; контейнерні перевезення та реалізацію складних проектних завдань; професійне консультування з широкого кола питань у сфері транспорту та логістики.

Автомобільний транспорт виступає критично важливою ланкою дорожньо-транспортного комплексу, що обумовлено його маневреністю, високою швидкістю доставки та економічною ефективністю при перевезеннях на короткі дистанції порівняно з водним чи залізничним сполученням. З огляду на це, при проведенні аналізу діяльності автотранспортного підприємства особлива увага приділяється складу та структурі його активів і капіталу.

2.2. Аналіз фінансового стану та результативності діяльності ПП «АР-Транс» у період 2023–2025 рр.

Фінансовий стан підприємства являє собою цілісну та багатогранну категорію, яка виступає кумулятивним результатом функціонування всієї сукупності фінансових відносин суб'єкта господарювання. Він є однією з найбільш фундаментальних характеристик життєдіяльності організації, оскільки відображає ефективність взаємодії всіх елементів її внутрішньої системи. У загальній ієрархії економічних досліджень фінансовий аналіз розглядається як невід'ємна складова комплексного аналізу господарської діяльності, що традиційно структурується на два взаємодоповнювальні напрями: фінансовий та управлінський аналіз.

Майновий комплекс ПП «АР-Транс» формується за рахунок необоротних та оборотних активів, а також інших цінностей, зафіксованих у

фінансовій звітності. Відповідно до структури активів, представленої на рис. 2.1, домінуючу частку займають необоротні активи.

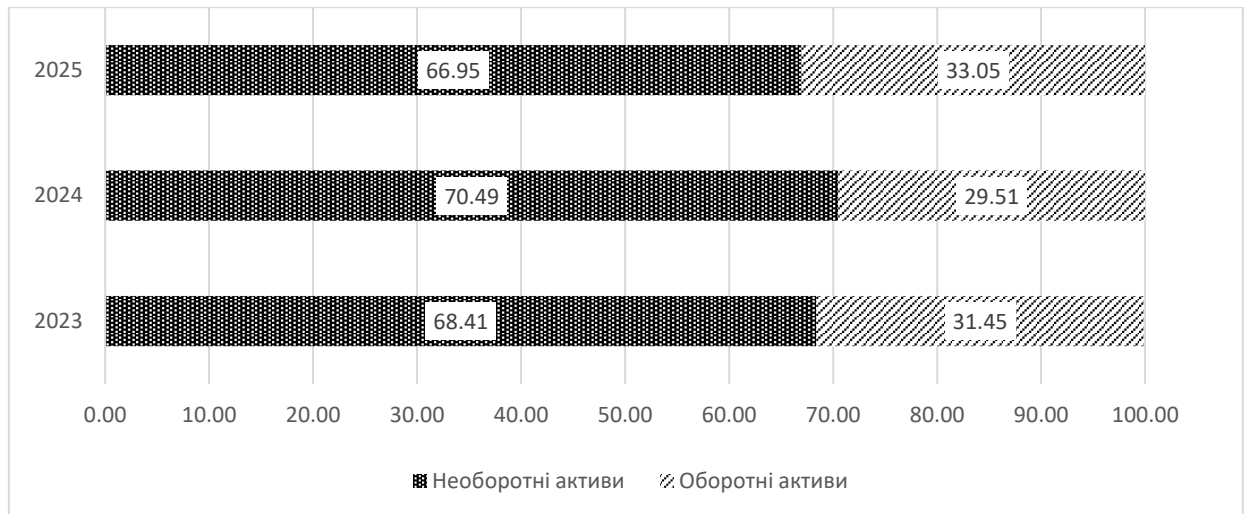

Рис. 2.1. Структура активів ПП «АР-Транс» за період 2023-2025 рр., %

Джерело: розраховано за даними додатків

Як видно на рис. 2.1, значна частина активів підприємства – це необоротні активи. Така структура майна характерна для автотранспортних підприємств, оскільки надання транспортних послуг вимагає значних інвестицій у транспортні засоби. Частка необоротних активів за звітний період зменшилась на 1,46%. Проте, в абсолютному виразі вартість необоротних активів зросла на 832 тис. грн. (див. табл.2.1).

Таблиця 2.1

Склад оборотних активів ПП «АР-Транс» за період 2023-2025 рр.

Статті балансу	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Абсолютне відхилення 2025 р. до 2023 р.
Оборотні активи, всього	2228	2160	3060	832
Запаси	39,3	43,7	54,8	15,5
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1156,3	1243,4	1870	713,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	711,5	654,6	1020	308,5
Гроші та їх еквіваленти	274,7	156,3	85,2	-189,5
Витрати майбутніх періодів	15,8	16,4	17,2	1,4
Інші оборотні активи	40,4	45,6	12,8	-27,6

Джерело: розраховано за даними додатків

При поглибленому аналізі оборотних коштів протягом 2023–2025 рр. спостерігається суттєве зростання дебіторської заборгованості: за реалізовану продукцію (товари, роботи, послуги) – на 731,7 тис. грн, та за розрахунками з бюджетом – на 308,5 тис. грн. Водночас зафіксовано від’ємну динаміку обсягу грошових коштів та їх еквівалентів (скорочення на 189,5 тис. грн), а також зменшення вартості інших оборотних активів на 27,6 тис. грн.

Капітал є базовим фінансовим ресурсом, що визначає загальну вартість інвестицій у майно підприємства та забезпечує інтереси його стейкхолдерів. Його склад формується з власного капіталу (від статутного до нерозподіленого прибутку) та зобов’язань (поточних і довгострокових). Власний капітал репрезентує автономну частину активів, профінансовану за рахунок прямих внесків засновників та капіталізації отриманого прибутку.

Згідно з даними річної фінансової звітності ПП «АР-Транс», станом на 1 січня 2026 р. статутний капітал підприємства зафіксовано на рівні 1,5 млн грн. Власний капітал суб’єкта господарювання структурується за двома ключовими напрямками: інвестованим капіталом, що репрезентує безпосередні внески власників у розвиток бізнесу, та накопиченим капіталом, який формується в процесі діяльності понад первісні інвестиції. Накопичена складова відображає результати ефективного розподілу прибутку та акумулюється у статтях резервного капіталу, фондів накопичення та нерозподіленого прибутку. Детальна динаміка складу та внутрішньої структури капіталу ПП «АР-Транс» за період 2023-2025 рр. із висвітленням ключових тенденцій систематизована у таблиці 2.2.

Станом на кінець 2025 р. сукупний капітал ПП «АР-Транс» досяг 9,26 млн грн, продемонструвавши приріст у 2,17 млн грн за звітний період. Основну частку пасивів (63,29%) складає власний капітал, який зріс на 764,7 тис. грн переважно завдяки капіталізації нерозподіленого прибутку та скороченню неоплаченого капіталу. Попри позитивну динаміку активів, темпи нарощення короткострокових зобов’язань випереджають темпи росту власного капіталу (у 2025 р. обсяг залучених коштів сягнув 3,4 млн грн).

Таблиця 2.2

Склад капіталу ПП «АР-Транс» за період 2023-2025 рр.,
(станом на кінець періоду)

Показник	2023 р.		2024 р.		2025 р.		Абсолютне, відхилення 2025 р. до 2023 р. тис. грн.
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	
Капітал разом	7085,3	100	7320	100	9260	100	2174,7
<i>Власний капітал</i>	5096,5	71,93	5178	70,74	5860,7	63,29	764,2
- зареєстрований (пайовий) капітал	1500	21,17	1500	20,49	1500	16,20	0
- нерозподілений прибуток	3744,7	52,85	3812,5	52,08	4451,2	48,07	706,5
-неоплачений капітал	-148,2	-2,09	-134,5	-1,84	-90,5	-0,98	57,7
<i>Поточні зобов'язання, в т.ч.</i>	1988,8	28,07	2142	29,26	3399,3	36,71	1410,5
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1083,1	15,29	1243,5	16,99	1432	15,46	348,9
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	209,9	2,96	212,3	2,90	412,3	4,45	202,4
Кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	164,9	2,33	173,2	2,37	634,5	6,85	469,6
Інші поточні зобов'язання	530,9	7,49	513	7,01	920,5	9,94	389,6

Джерело: розраховано за даними додатків

Прибуток виступає детермінованим фінансовим результатом господарської діяльності підприємства за визначений часовий інтервал. У системі ринкових відносин процес формування прибутку набуває стратегічного статусу, оскільки держава дистанціюється від відповідальності за фінансову результативність діяльності приватних структур. Прибуток виступає одним із фундаментальних індикаторів результативності будь-якого суб'єкта господарювання, зокрема в автотранспортній галузі. Він функціонує як інтегральний фінансовий показник, у якому акумулюються та знаходять відображення всі аспекти виробничо-експлуатаційної та комерційної діяльності підприємства. У парадигмі ринкової економіки прибуток

трансформується у ключове джерело формування фінансових ресурсів, забезпечуючи підґрунтя для подальшого розвитку та інвестування.

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності ПП «АР-Транс» у період 2023-2025 рр.

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. до 2023 р.	
				Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації	19714,2	19854,2	20613	898,8	4,56
інші операційні доходи	309,5	276,6	512	202,5	65,43
Інші доходи	16,4	18,2		-16,4	-100,00
Разом доходів	20040,1	20149	21125	1084,9	5,41
Собівартість реалізованої продукції	17391	18415	18750,2	1359,2	7,82
інші операційні витрати	732,5	834	1260,7	528,2	72,11
Разом витрат	19123,5	19249	20010,9	887,4	4,64
Фінансовий результат до оподаткування	1916,6	900	1260,7	-655,9	-34,22
Податок на прибуток	164,9	162	200,54	35,64	21,61
Чистий прибуток	1751,7	738	913,56	-838,14	-47,85

Джерело: розраховано за даними додатків

Отже, у 2025 р. ПП «АР-Транс» отримало 913,56 тис. грн. чистого прибутку. За останні три роки сума чистого прибутку скоротилась на 838,14 тис. грн. Упродовж 2023-2025 рр. досліджуване підприємство працювало прибутково. Досягнення такого результату стало можливим за рахунок збільшення обсягу наданих послуг. Так, за період 2023-2025 рр. чистий дохід від реалізації транспортних послуг збільшився на 898,8 тис. грн., або на 4,56%.

Таким чином, формування фінансових результатів виступає критично важливим індикатором життєздатності господарюючих суб'єктів, оскільки підсумковий показник діяльності може мати як позитивний вектор (отримання прибутку), так і негативний (виникнення збитків). Саме цей результат є визначальним критерієм при оцінці загальної ефективності функціонування підприємства.

Для отримання об'єктивної характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання критично важливим є обчислення та практичне застосування індикаторів ліквідності (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Показники ліквідності ПП «АР-Транс» за період 2023-2025 рр.

Назва	Роки			Абсолютне відхилення 2025 р. до:	
	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2023 р.	2024 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,14	0,07	0,03	-0,11	-0,05
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,08	1,00	0,63	-0,45	-0,37
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,13	1,04	0,66	-0,47	-0,39
Коефіцієнт ліквідності запасів	0,02	0,02	0,01	-0,01	-0,01
Коефіцієнт ліквідності коштів у розрахунках	0,94	0,87	0,55	-0,39	-0,32
Коефіцієнт співвідношення активів	0,46	0,42	0,49	0,03	0,07

Джерело: розраховано за даними додатків

Аналіз даних табл. 2.4 свідчить про негативну динаміку основних показників ліквідності підприємства. Станом на кінець 2025 р. обсяг наявних грошових активів є недостатнім для негайного погашення термінових зобов'язань. Водночас сукупний обсяг коштів та очікуваних дебіторських надходжень дозволяє покрити лише частину короткострокових боргів, попри встановлені нормативи на рівні 70-80%.

Коефіцієнт загальної ліквідності також суттєво відхиляється від рекомендованих значень: оборотні активи здатні перекрити поточні зобов'язання лише у 0,66 раза, що майже втричі менше за оптимальний рівень. Через незначну частку високоліквідних активів та стійку тенденцію до зниження всіх аналітичних індикаторів, підприємство не може вважатися ліквідним.

Наступним етапом дослідження є аналіз показників платоспроможності, наведених у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Показники платоспроможності «АР-Транс» у 2023-2025 pp.*

Назва	Оптимальне значення	Роки			Відхилення 2025 р. до 2023 р.
		2023 р.	2024 р.	2025 р.	
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$\geq 0,5$	0,72	0,71	0,63	-0,09
Коефіцієнт фінансування	≤ 1	0,39	0,41	0,58	0,19
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\geq 0,5$	0,11	0,01	-0,11	-0,22

Джерело: розраховано за даними додатків

Незважаючи на певний дефіцит високоліквідних активів, загальний рівень платоспроможності ПП «АР-Транс» залишається достатнім для ведення стабільної діяльності. Аналіз даних табл. 2.5 підтверджує здатність підприємства своєчасно виконувати зобов'язання перед контрагентами та державним бюджетом, що додатково обґрунтовується значенням коефіцієнта автономії. Цей показник, який відображає питому вагу власного капіталу в структурі пасивів, становив 0,72 у 2023 році, 0,71 у 2024 році та 0,63 у 2023 році. Оскільки нормативне значення має перевищувати поріг у 50%, отримані результати свідчать про високу фінансову незалежність та можливість покриття боргів власними ресурсами. Детальні результати розрахунку показників оборотності активів ПП «АР-Транс» систематизовано та представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники оборотності активів ПП «АР-Транс» у період 2023-2025 pp.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Відхилення 2025 р. від:		2025р. у % до:	
				2023 р.	2024 р.	2023 р.	2024 р.
Середній розмір активів підприємства, тис. грн.	7085,3	7320	9260	2174,7	1940	30,69	2,65
Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	19714,2	19854,2	20613	898,8	758,8	4,56	0,38
Оборотність активів, днів	129,38	132,73	161,72	32,34	29,00	24,99	2,18
Число оборотів активів, разів	2,78	2,71	2,23	-0,56	-0,49	-20,00	-1,79

Джерело: розраховано за даними додатків

Дані таблиці 3.6 вказують на певні суперечності в оцінці ефективності використання активів підприємства. Зокрема, протягом 2025 р. тривалість одного обороту капіталу, авансованого в діяльність, склала 161,7 дня, що на 32,4 дня перевищує показник 2023 р. Така динаміка свідчить про суттєве уповільнення оборотності активів, при цьому фактичний часовий інтервал одного циклу є надмірно тривалим для забезпечення високої інтенсивності господарської діяльності.

Узагальнюючи результати діагностики фінансового стану ПП «АР-Транс» за період 2023–2025 рр., можна констатувати збереження достатнього рівня ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання. Попри стабільну здатність виконувати зобов'язання, зафіксовано негативну динаміку показників ділової активності, що сигналізує про зниження інтенсивності використання ресурсів та потребує розробки додаткових інструментів для підвищення операційної ефективності.

2.3. Інтегральна оцінка та ідентифікація рівня фінансової безпеки ПП «АР-Транс»

Фінансова безпека підприємства розглядається як комплексний стан його фінансової системи, що визначається за чотирма фундаментальними критеріями. По-перше, вона базується на високій якості та збалансованості використовуваних фінансових інструментів, технологій і послуг. По-друге, безпека передбачає стійкість до деструктивного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз. По-третє, фінансова система повинна мати здатність генерувати ресурси в обсягах, достатніх для реалізації стратегічної місії та інтересів суб'єкта господарювання. По-четверте, такий стан має гарантувати стабільний і динамічний розвиток усієї структури підприємства.

Комплексна оцінка фінансового стану ПП «АР-Транс» виступає аналітичним підґрунтям для ідентифікації поточного рівня його фінансової безпеки. Розрахунок проводиться відповідно до методики, деталізованої у

підрозділі 1.3, що передбачає визначення інтегрального індексу. Формуванню цього узагальнюючого показника передуює поглиблений аналіз п'яти ключових векторів: рівня рентабельності, платоспроможності, ділової активності, фінансової стійкості, а також техніко-економічного стану виробничої бази (детальні дані наведено у таблиці 2.7).

Таблиця 2.7

Складові комплексного показника оцінки стану фінансової безпеки
ПП «АР-Транс» період 2023-2025 рр.

Показники	2023 р.	2024 р.	2025 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
1.Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:				1,0	0,8	0,8
- рентабельність активів;	0,08	0,10	0,10	1	1	1
- рентабельність власного капіталу;	0,10	0,14	0,16	1	1	1
- загальна рентабельність продажів;	0,09	0,04	0,04	1	0,5	0,5
2.Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства:				0,5	0,6	0,3
- коефіцієнт поточної ліквідності;	1,13	1,01	0,90	1	1	1
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;	0,14	0,07	0,03	0	0	0
- співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості;	0,58	6,55	0,50	0	1	0
- коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами;	0,11	0,01	0,40	1	0,5	
- коефіцієнт втрати платоспроможності.	0,01	0,01	0,02	0,5	0,5	0,5
3.Комплексний показник ділової активності:				0,9	1,0	1,0
- оборотність активів;	3,52	2,76	2,49	1	1	1
- оборотність основних засобів;	4,87	3,97	3,63	1	1	1
- оборотність оборотних активів;	3,18	9,02	4,59	1	1	1
- оборотність грошових коштів;	26,34	127,03	241,94	1	1	1
- оборотність власного капіталу.	1,17	3,83	3,52	0,5	1	1
4. Комплексний показник фінансової стійкості:				0,7	0,5	0,3
- коефіцієнт автономії;	0,72	0,71	0,63	1	1	1
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;	0,42	0,00	-0,06	1	0,5	0
- коефіцієнт фінансової стійкості	0,72	0,71	0,63	0	0	0
5.Комплексний показник матеріального стану підприємства:				1,0	1,0	1,0
- коефіцієнт зносу основних фондів;	0,31	0,38	0,37	1	1	1
- коефіцієнт оновлення основних засобів;	0,73	0,15	0,14	1	1	1
- фондівдача основних засобів.	4,07	3,97	3,32	1	1	1

Розрахунок інтегрального показника фінансової безпеки підприємства $S_{\text{ФБП}}$ за досліджуваний період демонструє таку динаміку:

2023 р.: $S_{\text{ФБП}} = 1 + 0,5 + 0,9 + 0,7 + 1 = 4,1$ (впевнений рівень);

2024 р.: $S_{\text{ФБП}} = 0,8 + 0,6 + 1 + 0,5 + 1 = 3,9$ (нестабільний рівень);

2025 р.: $S_{\text{ФБП}} = 0,8 + 0,3 + 1,0 + 0,3 + 1 = 3,5$ (нестабільний рівень).

Зіставлення отриманих результатів із нормативними значеннями (табл. 2.7) свідчить, що у 2023 році ПП «АР-Транс» перебувало у стані впевненої фінансової безпеки. Цей етап характеризувався оптимальним балансом усіх ключових індикаторів життєдіяльності суб'єкта господарювання.

Проте протягом 2024-2025 рр. спостерігалася негативна тенденція: значення інтегрального показника послідовно знизилося до 3,9 та 3,5 бала відповідно, що відповідає нестабільному рівню безпеки. Такий стан характеризується диспропорцією в розвитку: при збереженні високих показників прибутковості та оборотності активів фіксується критичне зниження платоспроможності та фінансової стійкості. Особливе занепокоєння викликає стійка динаміка щорічного погіршення інтегральної оцінки, що сигналізує про накопичення внутрішніх фінансових ризиків.

Отже, за результатами аналізу встановлено, що ПП «АР-Транс» фінансує свою господарську діяльність виключно за рахунок внутрішніх ресурсів. Повна відмова від використання залученого капіталу (зокрема короткострокових кредитів та позик) створює бар'єри для ефективного формування стратегічної складової фінансової безпеки. Така модель управління свідчить про відсутність комплексної стратегії фінансового захисту, що в перспективі деструктивно впливає на загальну результативність діяльності підприємства.

Поточний аспект фінансової безпеки дозволяє ідентифікувати реальний стан суб'єкта через призму аналітичних індикаторів: коефіцієнтів забезпеченості грошовими потоками, а також показників рентабельності та оборотності. Саме ці параметри визначають базис та формують необхідні передумови для подальшого зміцнення системи фінансової безпеки на підприємстві.

Висновки до другого розділу

ПП «АР-Транс», що функціонує на ринку з 2005 р., є стабільним та фінансово незалежним суб'єктом транспортно-логістичного сектору Львівщини, який забезпечує повний цикл міжнародних та внутрішніх вантажних перевезень. Завдяки сучасній матеріально-технічній базі вартістю понад 4,8 млн грн, штату висококваліфікованих фахівців та розгалуженій партнерській мережі в Європі й Скандинавії, підприємство демонструє високу адаптивність до складних логістичних завдань і форс-мажорних ситуацій.

Аналіз фінансово-господарської діяльності ПП «АР-Транс» за 2023–2025 рр. свідчить про збереження фундаментальної фінансової стійкості та автономії, проте вказує на формування деструктивних тенденцій у сфері операційної ефективності. Попри стабільну прибутковість та зростання активів до 9,26 млн грн, на підприємстві спостерігається критичне уповільнення оборотності капіталу та погіршення ліквідності, що зумовлено значним відволіканням коштів у дебіторську заборгованість та випереджаючим зростанням витрат над доходами.

Комплексна діагностика фінансової безпеки ПП «АР-Транс» за 2023–2025 рр. виявила стійку тенденцію до деградації її інтегрального рівня – з «впевненого» до «нестабільного», що свідчить про накопичення внутрішніх системних ризиків. Попри збереження високих показників матеріального стану та ділової активності, підприємство демонструє критичне зниження платоспроможності та фінансової стійкості, спричинене виключно внутрішньою моделлю фінансування та відмовою від залученого капіталу. Така стратегічна ізоляція обмежує можливості маневрування ресурсами, погіршує ліквідність і вказує на відсутність дієвої стратегії фінансового захисту, що в перспективі загрожує загальній результативності господарської діяльності та вимагає негайного впровадження заходів із оптимізації грошових потоків і диверсифікації джерел фінансування.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Криза, спричинена воєнними діями в Україні, створила надзвичайні виклики для стабільності вітчизняного бізнесу. Руйнування інфраструктури, розрив логістичних ланцюгів, проблеми з постачанням сировини та різке зниження платоспроможності клієнтів стали основними факторами ризику. У таких умовах підприємствам критично важливо сформувати ефективну систему управління фінансовою безпекою підприємства. Така система має базуватися на інтегрованому підході, що поєднує стратегічне планування та швидку адаптацію бізнес-моделі до умов повної невизначеності. Сьогодні фінансова безпека забезпечується через конкретні практичні кроки: створення резервних фондів для покриття раптових збитків; впровадження цифрових інструментів для постійного моніторингу грошових потоків; диверсифікація постачальників та ринків збуту, щоб зменшити залежність від конкретних регіонів чи країн.

У повоєнний період система управління фінансовою безпекою підприємства повинна змінити свій вектор. Замість антикризових заходів на перше місце вийдуть інвестиції в модернізацію виробництва, впровадження екологічних технологій та зміцнення міжнародної співпраці. Щоб залучити кошти від іноземних інвесторів, підприємствам потрібно буде демонструвати максимальну прозорість та стабільність своєї діяльності. Ключовим інструментом у цьому процесі є технологія забезпечення фінансової безпеки. Це системний підхід до управління ресурсами, який захищає підприємство як від зовнішніх ударів (економічні кризи, наслідки війни), так і від внутрішніх проблем (неефективні витрати чи помилки менеджменту).

Особливого значення набуває створення «фінансової подушки» та розробка планів на випадок надзвичайних ситуацій. Гнучкість в управлінні, співпраця з міжнародними організаціями та підтримка з боку держави є тими

елементами, що дозволяють українському бізнесу не просто виживати, а закладати фундамент для майбутнього зростання.

До розв'язання питань управління фінансовою безпекою варто підходити системно, розглядаючи підприємство як цілісний організм. У такому контексті фінансова безпека – це внутрішній стан суб'єкта, який дає йому змогу розвиватися та водночас мінімізувати деструктивний вплив зовнішнього середовища. Необхідність оцінки цього стану впливає із загальних закономірностей розвитку систем, зокрема законів циклічності, спадної ефективності та еволюційного вдосконалення.

Для побудови надійної системи захисту важливо враховувати такі фундаментальні властивості (рис. 3.1).

Синергічність	єдність цілей усіх підрозділів, де інтереси всієї системи є пріоритетнішими за інтереси окремих її частин
Неадитивність	розуміння того, що властивості цілої системи не є простою сумою характеристик її компонентів
Структурність	можливість розподілу системи на окремі елементи із чітко встановленими зв'язками між ними
Адаптивність	здатність системи підтримувати рівновагу шляхом пристосування своїх параметрів до мінливого зовнішнього
Надійність	спроможність продовжувати роботу навіть у разі виходу з ладу окремих частин (наприклад, технічний збій або людський фактор не повинні зупиняти роботу всього підприємства)

Рис. 3.1. Властивості системи управління фінансовою безпекою підприємства

Система повинна бути достатньо гнучкою, щоб змінюватися у відповідь на будь-які зовнішні збурення. Якщо різноманітність захисних реакцій не відповідатиме різноманітності загроз, управління буде малоефективним. Отже, сучасна модель фінансової безпеки має поєднувати в собі адаптивність, надійність та синергію, що вимагає попереднього аналізу всіх потенційних ризиків.

Сама система управління безпекою – це набір фінансових методів та важелів, призначених для нейтралізації криз. Вона має виконувати такі ключові завдання:

- безперервний моніторинг фінансового стану для раннього виявлення ознак кризи;
- оцінка реальних масштабів кризових явищ;
- детальне вивчення факторів, що провокують негативні зміни;
- розробка та впровадження конкретних заходів із попередження криз;
- контроль за реалізацією антикризових планів та аналіз досягнутих результатів;
- підтримка стабільної роботи підприємства у короткостроковій та стратегічній перспективі.

Важливо розуміти, що втрата контролю над кризовим середовищем неминуче веде до банкрутства. Часто про безпеку згадують занадто пізно – коли криза вже стала фактом. Тому ми переконані, що систему фінансової безпеки слід не просто створювати окремо, а повністю інтегрувати в загальний господарський механізм підприємства. Це дозволить не лише боротися з наслідками, а й здійснювати поточний моніторинг для миттєвої реакції на загрози, одночасно підвищуючи загальну ефективність управління через оптимізацію фінансових процесів.

Найбільш вдалим місцем для такої інтеграції є фінансово-економічний механізм підприємства. Він є частиною загального господарського управління і включає в себе всі економічні методи, інструменти та важелі, за допомогою яких регулюються фінансові відносини задля досягнення найкращих результатів діяльності компанії. Визначивши роль фінансової безпеки в загальній діяльності компанії, варто детально розглянути, з чого саме складається процес її побудови.

Для реалізації цих функцій пропонується чітка ієрархія взаємодії, яка відображена на рис. 3.1.

завдань і впроваджує кількісні критерії успіху, що дозволяють об'єктивно виміряти результативність майбутніх дій.

Безпосередня ж реалізація цих планів покладається на фінансового менеджера, який діє в межах базових принципів безпеки. Його робота має прикладний характер і охоплює повний цикл управління: від детального планування ресурсів та організації робочих процесів до стимулювання персоналу, проведення глибокого аналізу та здійснення безперервного контролю за фінансовим станом підприємства. Таким чином, стратегічне бачення власника через ланку керівництва втілюється у щоденні професійні операції, що гарантують захищеність бізнесу.

Варто підкреслити, що досягти поставлених цілей можливо лише за умови злагодженої роботи всіх елементів. Це потребує належного застосування методів (як організаційних, так і економічних), а також сучасних технологій та прийомів, які активують основні засоби управління – конкретні фінансові інструменти та важелі впливу. Таким чином, система фінансової безпеки перетворюється з теоретичної моделі на практичний механізм захисту та розвитку підприємства.

До структури механізму управління фінансовою безпекою входять три ключові складові: управління цілями, діагностування поточного стану та механізм прийняття управлінських рішень. Кожна з цих частин за своєю будовою повторює структуру загального механізму, забезпечуючи цілісність усієї системи.

Важливо розуміти, що запропонована система розроблена для боротьби з реальними кризами, які виникають через об'єктивні внутрішні чи зовнішні чинники. Вона не розрахована на роботу з фіктивними або штучно створеними кризовими ситуаціями. Останні суперечать самій логіці існування організації, адже будь-яке підприємство за замовчуванням прагне до стабільності. Крім того, у разі навмисного створення кризи система фінансової безпеки стає безпорадною через маніпуляції зі звітністю, саботаж аналізу зацікавленими особами та свідоме ігнорування тривожних сигналів.

Ефективність системи прямо залежить від того, чи використовують її внутрішні фахівці компанії. Вона призначена для менеджменту, який реально зацікавлений у розвитку бізнесу, а не для зовнішніх аналітиків. Тільки за умови внутрішньої мотивації та відсутності злого наміру з боку суб'єкта підприємництва ця модель принесе результат.

Підсумовуючи, можна дати чітке визначення: система фінансової безпеки підприємства – це комплекс взаємопов'язаних заходів (діагностичних, інструментальних та контрольних), які допомагають оптимізувати використання фінансів, підтримувати їх на належному рівні та нейтралізувати вплив зовнішніх і внутрішніх ризиків.

Інтеграція цієї системи безпосередньо у фінансово-економічний механізм підприємства дає змогу тримати ризики під постійним контролем та приймати обґрунтовані рішення вчасно. Робота такої системи має базуватися на принципах об'єктивності, безперервності, оперативності, конфіденційності та системного підходу. Головна мета залишається незмінною – забезпечити стабільну, ефективну та безкризову діяльність організації. Цілі управління фінансовою безпекою підприємства повинні диференціюватися залежно від рівня фінансової безпеки підприємства. Взаємозв'язок між стратегічними здатностями, обраними технологіями та конкретними стратегіями безпеки можна представити як логічну послідовність дій, що змінюється залежно від економічного стану суб'єкта.

Кризовий стан та радикальні зміни. Коли підприємство перебуває у глибокій кризі, головним завданням стає нейтралізація руйнівних факторів. У такому випадку застосовується технологія фінансової трансформації, яка базується на стратегії попередження подальшого впливу негативних чинників. Практична реалізація цього підходу передбачає радикальні заходи: реструктуризацію наявних заборгованостей, жорстке скорочення витрат, ліквідацію активів, що приносять збитки, та перехід на рейки антикризового управління. Головна мета тут – зупинити падіння та зберегти основу бізнесу.

Мінімальна стійкість та пошук балансу. При незначному рівні стратегічних здатностей організація фокусується на підтриманні фінансової рівноваги. Основний вектор спрямований на стабілізацію та закріплення вже досягнутих результатів. Для цього підприємство диверсифікує свої доходи, щоб не залежати від одного джерела, впроваджує механізми нейтралізації ризиків та проводить часткову модернізацію своїх активів. Це дозволяє створити певну «подушку безпеки» та уникнути погіршення ситуації.

Нормальний розвиток та оновлення. Наявність нормального рівня здатностей дозволяє компанії перейти до технології фінансової стабілізації. Цікаво, що в цій моделі стратегія виживання поєднується з активним оновленням. Основна увага приділяється оптимізації внутрішніх бізнес-процесів задля підтримки стабільності, плановому оновленню технологічної бази та постійному вдосконаленню управлінських рішень. На цьому етапі підприємство вже не просто бореться за існування, а працює над підвищенням якості своєї внутрішньої структури.

Лідерство та стратегічний прорив. Найбільш сприятливим є стан, коли підприємство володіє значними стратегічними здатностями. Це відкриває шлях до технології сталого фінансового розвитку, яка реалізується через стратегію ідентифікації зусиль. У такому контексті безпека забезпечується через експансію: вихід на нові ринки, розширення своєї присутності та активне впровадження інновацій через науково-дослідні розробки.

Отже, створення методики управління фінансовою безпекою, встановлення її головних показників та інструментів захисту, а також розробка й чітке дотримання відповідної стратегії дозволяють компанії мінімізувати втрати від негативних чинників у різних сферах її діяльності. Такий підхід не лише захищає економічні інтереси підприємства, а й допомагає підтримувати необхідний баланс між доходами та видатками, забезпечуючи постійний контроль за фінансовими потоками.

Висновки до третього розділу

Узагальнення результатів дослідження дозволяє стверджувати, що в сучасних умовах воєнної та поствоєнної турбулентності система управління фінансовою безпекою підприємства трансформується з теоретичної моделі на критично важливий інструмент забезпечення життєдіяльності бізнесу. Криза, спричинена воєнними діями в Україні, довела, що традиційні методи фінансового менеджменту виявляються недостатніми перед обличчям безпрецедентних ризиків, таких як руйнування інфраструктури та повна деформація логістичних шляхів. Відтак, ключовою вимогою до сучасної системи безпеки стає її здатність до інтегрованого підходу, який органічно поєднує стратегічне довгострокове планування з миттєвою адаптацією бізнес-моделей до ситуації повної невизначеності.

Фундаментальною основою розбудови надійної системи захисту є сприйняття підприємства як цілісного організму, де фінансова безпека постає не просто сукупністю показників, а особливим внутрішнім станом суб'єкта. Доведено, що ефективна система повинна володіти властивостями синергічності, адаптивності та надійності, що дозволяє їй функціонувати як єдиний механізм, де інтереси всієї структури домінують над локальними потребами окремих підрозділів. Тільки за умови такої системності фінансова безпека здатна забезпечити безперервний моніторинг загроз та своєчасну реакцію на них.

У поствоєнній перспективі вектор управління фінансовою безпекою неминуче зміститься від стратегії виживання до стратегії модернізації та сталого зростання. Отже, формування комплексної методики управління фінансовою безпекою є єдиним шляхом до створення фундаменту економічної стабільності, що дозволить підприємствам України не лише подолати наслідки поточної кризи, а й закласти основу для довгострокового лідерства у майбутньому.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні основи та вдосконалено методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Проведений аналіз та отримані результати дозволяють зробити такі висновки:

1. Систематизація наукових підходів дозволяє трактувати категорію «фінансової безпеки підприємства» не лише як стан захищеності від загроз, а як динамічну здатність системи до збереження ліквідності та стратегічного розвитку. Кінцевою метою такої системи є формування стійкої платформи для прийняття науково обґрунтованих рішень, що гарантують життєздатність підприємства у повоєнну епоху.

2. Побудова ефективної системи забезпечення фінансової безпеки безпосередньо залежить від системної типізації деструктивних чинників, що виникають як у зовнішньому, так і у внутрішньому середовищі підприємства. У сучасних умовах найбільшу небезпеку становлять екзогенні виклики, спричинені воєнною агресією та макроекономічною турбулентністю, що вимагає від менеджменту формування високої інституційної стійкості. Водночас ендогенні загрози, пов'язані з якістю управлінських рішень та станом технологічної бази, є керованими та потребують впровадження дієвих механізмів внутрішнього контролю. Диференціація ризиків за ступенем важкості наслідків та ймовірністю їх прояву дозволяє підприємству раціонально розподіляти ресурси для нейтралізації найбільш критичних дестабілізаторів.

3. Ефективна діагностика фінансової безпеки потребує переходу від фрагментарного аналізу окремих коефіцієнтів до впровадження комплексних інтегральних моделей, адаптованих до специфіки національного бізнес-середовища. Застосування адитивної моделі оцінювання дозволяє нівелювати суперечливість одиничних показників, надаючи об'єктивну кількісну характеристику захищеності суб'єкта господарювання за п'ятьма ключовими векторами. Важливою складовою методики є використання чіткої

п'ятиступеневої ієрархії рівнів – від незадовільного до ідеального, що базується на науково обґрунтованих порогових значеннях. Саме інтегральний підхід забезпечує високу наочність результатів та дозволяє менеджменту оперативно ідентифікувати глибину деструктивних змін у фінансовій системі. Такий інструментарій створює надійний фундамент для вчасної нейтралізації загроз, збереження конкурентоспроможності та підтримання фінансової автономії підприємства в умовах економічної турбулентності.

4. ПП «АР-Транс» є стабільним суб'єктом ринку міжнародних вантажних перевезень із потужною матеріально-технічною базою та досвідом діяльності понад 20 років. Організаційно-правова форма приватного підприємства забезпечує засновнику високу гнучкість в управлінні капіталом, проте вимагає суворого дотримання принципів комерційного розрахунку та фінансової відповідальності. Водночас специфіка автомобільних перевезень і волатильність міжнародних ринків вимагають від ПП «АР-Транс» подальшого вдосконалення системи фінансової безпеки для забезпечення операційної стабільності.

5. Аналіз фінансового стану ПП «АР-Транс» за 2023-2025 рр. свідчить про збереження високого рівня фінансової незалежності, проте демонструє накопичення негативних тенденцій у сфері ліквідності. Попри зростання валюти балансу та чистого доходу від реалізації, зафіксовано суттєве скорочення чистого прибутку (на 47,85%) через випереджаюче зростання собівартості та операційних витрат. Критичним аспектом є погіршення показників ліквідності, де значення коефіцієнта загальної ліквідності (0,66) значно нижче нормативного, що зумовлено дефіцитом грошових коштів на фоні стрімкого зростання дебіторської заборгованості. Також спостерігається уповільнення оборотності активів на 32,4 дня, що вказує на зниження інтенсивності використання капіталу та ірраціональне накопичення оборотних ресурсів. У сукупності це формує загрозу фінансовій стабільності підприємства та вимагає впровадження заходів із оптимізації грошових потоків і посилення контролю за розрахунками з контрагентами/

6. Проведена інтегральна оцінка свідчить про стрімку погіршення стану фінансової безпеки ПП «АР-Транс»: від впевненого рівня у 2023 році до нестабільного у 2025 році. Основними драйверами падіння стали критичне зниження показників платоспроможності та фінансової стійкості, попри збереження високої ділової активності та задовільного матеріального стану виробничої бази. Негативна динаміка маневреності власного капіталу та дефіцит грошових коштів вказують на ірраціональну структуру оборотних активів та неефективне управління ліквідністю. Відсутність у підприємства стратегії використання залученого капіталу обмежує можливості для маневрування та створює бар'єри для реалізації стратегічних цілей розвитку. Таким чином, ідентифікований нестабільний рівень безпеки вимагає негайного перегляду моделі управління фінансами та впровадження комплексної системи антикризового захисту.

7. Система управління фінансовою безпекою підприємства в сучасних умовах повинна трансформуватися з пасивного захисту в активний механізм адаптації, інтегрований у загальний фінансово-економічний апарат управління. Побудова такої системи базується на чіткій ієрархії відповідальності, де стратегічне бачення власника реалізується через професійний інструментарій фінансового менеджменту. Залежно від ідентифікованого стану підприємства (від кризового до лідерського), стратегія безпеки має варіюватися від радикальної реструктуризації та скорочення витрат до активної інноваційної експансії та виходу на нові ринки. Ефективність запропонованого механізму прямо залежить від безперервності моніторингу ризиків та відсутності внутрішніх маніпуляцій, що дозволяє вчасно активувати методи нейтралізації деструктивних чинників. У підсумку, лише синергія гнучкості, прозорості та системного планування забезпечує стабільний розвиток суб'єкта господарювання навіть в умовах граничної турбулентності зовнішнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г.М., Вепрецька С.О. Система забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2024. № 4 (15). С. 32–42. DOI: <https://doi.org/10.26565/2786-4995-2024-4-03>
2. Бланк І.А. Управління фінансовою безпекою підприємства. Київ : Ельга, Ніка-Центр, 2009. 784 с.
3. Варналій З. С., Андреев О. О. Фінансова безпека підприємства: сутність та формування системи забезпечення. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : Економічні науки. 2021. № 6 (2). С. 95–100. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_6\(2\)_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2021_6(2)_15)
4. Васькова Ю.І. Фінансова безпека підприємства – провідна складова економічної безпеки та засіб попередження кризи підприємств. *Наука й економіка*. 2014. Вип. 1. С. 230–234. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2014_1_39
5. Вівчар О. Практичний базис системи фінансової безпеки підприємницьких структур: нові виклики та можливості. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. Вип. 1. С. 8–13.
6. Вовк О.М. Управління розвитком системи економічної безпеки підприємства: теоретичне забезпечення. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 120–124.
7. Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Бюджетування як засіб антикризового управління підприємством. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С. 69–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есмебі_2018_2_11
8. Вудвуд В. В. Фінансова безпека підприємства в умовах економічної нестабільності. *Молодий вчений*. 2015. № 10 (1). С. 98–102. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_10\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_10(1)_24)
9. Вудвуд В.В., Батієвська О.В. Фінансова безпека підприємства: сутність, цілі, принципи та шляхи забезпечення. *Підприємництво і торгівля*. 2019. Вип. 25. С. 89-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Torg_2019_25_14

10. Гайдуков М.О., Шуміло О.С. Визначення суті поняття «фінансова безпека підприємства» та загроз для неї. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 87–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_3_14
11. Горбан І.М. *Системне управління економічною безпекою торговельного підприємства* : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2013. 231 с.
12. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2018. № 8. С. 65–67.
13. Ілляшенко О.В. *Механізми системи економічної безпеки підприємства* : монографія. Харків : Мачулін, 2016. 504 с.
14. Козинець І.Г., Берднік С.С. Співвідношення понять «фінанси» та «фінансові ресурси». *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 3. С. 112–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2021_3_22
15. Коленда Н.В. Поняття соціально-економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 672–678.
16. Копилюк О.І., Тимчишин Ю.В., Музичка О.М. Фінансова стійкість у системі забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 81–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_3_13
17. Краснокутська Н.С., Коптева Г.М. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 14–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2019_7_3
18. Малиш Д.О. Фінансова безпека підприємства: структурно-декомпозиційний аналіз. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2017. Т. 22, Вип. 8. С. 112–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2017_22_8_25
19. Малюта Л.Я. Фінансова складова в системі забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка і управління*. 2015. № 2. С. 108–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2015_2_17
20. Марченко В.М., Усик О.В. Фінансова безпека суб'єктів підприємницької діяльності в сучасних умовах. *Агросвіт*. 2024. № 4. С. 48–53. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.4.48>
21. Марченко О.С. *Економічна безпека підприємства* : навч. посіб. Харків : Право, 2022. 246 с.

22. Медведєва І.Б., Погосова М.Ю. Діагностування безпеки промислового підприємства у трирівневій системі фінансових відносин : монографія. Харків : ХНЕУ, 2011. 264 с.
23. Мельник С.І. Сутнісна характеристика поняття «фінансова безпека підприємства». *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2019. № 3. С. 234–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_45
24. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : Растр-7, 2020. 384 с.
25. Мельник С.І. Фінансова безпека підприємства: сутність та сучасні проблеми забезпечення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 1 (2). С. 7–12. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_1\(2\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2019_1(2)_3)
26. Михаліцька Н.Я. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства. *Науковий вісник Львівського ДУВС. Серія економічна*. 2013. Вип. 1. С. 268–275.
27. Орехова К.В., Нікулін О.М. Система забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Current scientific research : Collection of scientific articles*. Montreal : Breeze, 2017. С. 98–103.
28. Орехова К., Головка О. Вибір організаційно-економічного механізму забезпечення фінансової безпеки газорозподільних підприємств. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. Вип. 4. С. 277–292. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-4-277-292>
29. Орлик О.В. Концепція забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. № 1. С. 160–168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2016_1_19
30. Островська О.А., Юркевич О.М., Жмуд А.П., Колякіна О.М. Фінансова діагностика компаній в умовах військової агресії: проблеми та шляхи вирішення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2024. № 1. С. 87–95.
31. Павловський С.В., Терещенко О.О. До питання щодо удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством. *Фінанси України*. 2016. № 6. С. 108–122.

32. Панченко В.А. Фінансова безпека господарської діяльності підприємства. *Фінансові дослідження*. 2019. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2019_2_8
33. Панюк Т.П., Гоголь Т.В. Фінансова безпека в контексті управління брендами підприємства. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип. 32 (1). С. 84–90. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2016_32\(1\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDTU_ek_2016_32(1)_14)
34. Пономаренко О. Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств. *Економіка розвитку*. 2010. №1 (53) С. 77–80
35. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text> (
36. Сак Т.В. Діагностування рівня економічної безпеки підприємства в умовах обмеженості інформації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 404–408.
37. Ткаченко Т. П., Тульчинська С. О. Вплив воєнних дій на економічну безпеку та розвиток промислових підприємств України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 15. С. 6–9.
38. Цвайг Х. І., Галайко Н. В. Загрози фінансовій безпеці підприємства та шляхи їх усунення. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 11. С. 181–185.
39. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
40. Чібісова І.В., Івашина Є.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Порівняння методик оцінки рівня фінансової безпеки Кракос Ю.Б. та Разгон Р.О. і Матвійчук

Методика Кракос Ю. Б. та Разгон Р. О.	Методика Матвійчук
1. Комплексний показник оцінки управління: - рентабельність активів; - рентабельність власного капіталу; - загальна рентабельність продажів по валовому прибутку; - рентабельність продукції.	1. Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства: - рентабельність активів; - рентабельність власного капіталу; - загальна рентабельність продажів; - рентабельність продукції.
2. Комплексний показник оцінки платоспроможності та фінансової стійкості: - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт абсолютної ліквідності; - співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; - коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами; - коефіцієнт маневреності власного капіталу.	2. Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства: - коефіцієнт поточної ліквідності; - коефіцієнт абсолютної ліквідності; - співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості; - коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами; - коефіцієнт платоспроможності.
3. Комплексний показник ділової активності: - оборотність активів; - оборотність основних засобів; - оборотність оборотних активів; - оборотність грошових коштів; - оборотність власного капіталу.	3. Комплексний показник ділової активності: - оборотність активів; - оборотність основних засобів; - оборотність оборотних активів; - оборотність грошових коштів; - оборотність власного капіталу.
4. Комплексний показник ринкової стійкості: - коефіцієнт автономії; - коефіцієнт фінансового ризику; - коефіцієнт маневреності оборотних активів; - коефіцієнт мобільності активів; - індекс постійних активів.	4. Комплексний показник фінансової стійкості: - коефіцієнт автономії; - коефіцієнт фінансового ризику; - коефіцієнт маневреності власного капіталу; - коефіцієнт фінансової стійкості.
5. Комплексний показник інвестиційної привабливості: - коефіцієнт чистої виручки; - показник чистого прибутку на акцію.	5. Комплексний показник матеріального стану підприємства: - коефіцієнт зносу основних фондів; - коефіцієнт оновлення основних засобів; - фондодвідача основних засобів.

Додаток Б

Таблиця Б.1

Нормативні значення та поправочні коефіцієнти складових

Назва коефіцієнта	Поправочний коефіцієнт		
	0	0,5	1
1. Комплексний показник оцінки рентабельності підприємства:			
- рентабельність активів;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
- рентабельність власного капіталу;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
- загальна рентабельність продажів;	<0,00	0,00-0,05	>0,05
- рентабельність продукції.	<0,00	0,00-0,05	>0,05
2. Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства:			
- коефіцієнт поточної ліквідності;	<0,60	0,60-0,80	>0,80
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;	<0,20	0,20-0,25	>0,25
- співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості;	<1,00	1,00-1,20	>1,20
- коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами;	<0	0-0,10	>0,10
- коефіцієнт втрати платоспроможності.	<0,85	0,85-1,00	>1,00
3. Комплексний показник ділової активності:			
- оборотність активів;	<0,50	0,50-0,90	>0,90
- оборотність основних засобів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
- оборотність оборотних активів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
- оборотність грошових коштів;	<1,00	1,00-2,00	>2,00
- оборотність власного капіталу.	<1,00	1,00-2,00	>2,00
4. Комплексний показник фінансової стійкості:			
- коефіцієнт автономії;	<0,30	0,30-0,50	>0,50
- коефіцієнт фінансового ризику;	>1,10	0,90-1,10	<0,90
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;	<0,00	0,00-0,10	>0,10
- коефіцієнт фінансової стійкості.	<0,80	0,80-1,00	>1,00
5. Комплексний показник матеріального стану підприємства:			
- коефіцієнт зносу основних фондів;	>0,60	0,40-0,60	<0,40
- коефіцієнт оновлення основних засобів;	<0,01	0,01-0,10	>0,10
- фондвіддача основних засобів.	<1,00	1,00-2,00	>2,00